

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

RAPORT

Conferința Regională

“Zece ani ai Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane: Rezultate și perspective în Europa de Est (Belarus, Moldova și Ucraina).”

29 - 30 septembrie 2015, Chișinău, Republica Moldova

Conferința Regională “Zece ani ai Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane: Rezultate și perspective în Europa de Est (Belarus, Moldova și Ucraina)” s-a desfășurat în perioada 29-30 septembrie 2015, la Chișinău, Rep. Moldova. Evenimentul a avut loc în cadrul Programului împotriva traficului de ființe umane în Europa de Est, finanțat de către Ministerul Regal al Afacerilor Externe al Norvegiei și co-finanțat de Departamentul de Stat al S.U.A în cadrul proiectului "Consolidarea reacției justiției penale la traficul de ființe umane, garantând asistență juridică victimelor și potențialelor victime și prevenirea violenței domestice și a infracțiunilor motivate de ură în Moldova".

Conferința a convocat peste 100 de reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și ONG-uri din diferite state, inclusiv România, Serbia, Republica Cehă și Marea Britanie, precum și reprezentanți ai Coordonatorului anti-trafic al UE și ai Grupului de Experți pentru lupta împotriva Traficului de Ființe Umane al Consiliului Europei printre mulți alți oaspeți distinși. Pe parcursul celor două zile de desfășurare a evenimentului au fost organizate 3 sesiuni de lucru în cadrul cărora participanții au discutat aspecte curente aferente implementării Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (în continuare – Convenția) au împărtășit cele mai bune practici de abordare a celor patru P-uri¹; au analizat rolul ONG-urilor în cadrul mecanismelor naționale de referire. Aceștia au împărtășit experiențele lor și cele mai bune practici ce țin de asistența juridică și măsurile speciale de protecție pe care le oferă sistemele legale din diferite state persoanelor traficate, precum și căile de atac judiciare, care pot reinstitui victimele în drepturile lor într-un mod eficient. Aceste aspecte de actualitate au fost

¹ Prevenirea, protecția, urmărirea penală și activități în parteneriat.

abordate în cadrul sesiunii de deschidere, unde au fost prezentate cele mai bune practici regionale și tendințe politice. În afară de aceasta, în cadrul celor trei sesiuni de lucru au fost prezentate și discutate următoarele: mecanismele naționale de coordonare a combaterii traficului, protecția eficientă și accesul la justiție pentru persoanele traficate și schimbarea rolului ONG-urilor în domeniul contracarării traficului.

CUVÂNT DE DESCHIDERE

În cadrul sesiunii de deschidere, oficialii de rang înalt au salutat participanții și și-au reiterat angajamentul de a genera mai multe eforturi în lupta împotriva traficului de ființe umane (TFU). **Vice-ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Rep. Moldova, dna Daniela CUJBA**, vorbind în numele Vice Premierului, Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene – Președintele Comitetului Național pentru Combaterea TFU, a subliniat importanța de a depune eforturi comune în vederea combaterii fenomenului TFU, întrucât Convenția a marcat cea mai de succes perioadă în ceea ce privește lupta împotriva TFU în regiune. Mai mult decât atât, dna Cujbă a reiterat angajamentul Guvernului Rep. Moldova în ceea ce ține de acest subiect, precum și a enunțat că lupta împotriva TFU rămâne a fi în topul priorităților pe agenda Guvernului. **Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei – Vice-președintele Comitetului Național pentru Combaterea TFU, dl Mircea BUGA**, s-a arătat îngrijorat de faptul că fenomenul TFU continuă să persiste ca o formă modernă a sclaviei. Dumnealui i-a asigurat pe participanți că Guvernul își asumă angajamentul să-și consolideze reacția anti-trafic. În plus, dl Buga a menționat importanța existenței unor parteneriate între agențiile de stat, societatea civilă și organizațiile internaționale, în ceea ce privește lupta împotriva TFU. Dumnealui s-a referit la impactul benefic al Mecanismului Național de Referire în asigurarea identificării, referirii, asistenței și protecției adecvate a persoanelor traficate, creat în Rep. Moldova acum noua ani, precum și al angajamentelor Ministerului pe care îl reprezintă în vederea dezrădăcinării TFU. **Seful Misiunii OIM în Rep. Moldova, dl Antonio POLOSA**, a reiterat importanța angajamentelor asumate de către state în cadrul Convenției. Mai mult decât atât, dumnealui a subliniat dimensiunea aferentă drepturilor omului din Convenție, aceasta fiind concepută pentru a lupta împotriva încălcării drepturilor omului în cele mai “urâte și primitive moduri”. Dl Polosa a subliniat rolul central pe care îl au ONG-urile și organizațiile internaționale precum și angajamentele Misiunii OIM în Moldova în consolidarea capacității Guvernului de a dezvolta un cadru durabil de parteneriat, precum și de a susține practicile de prevenire și protecție. **Reprezentantul Ambasadei Regale Norvegiene în Rep. Moldova și Romania, dl Herman BASKÅR**, a reliefat importanța luptei împotriva crimelor aferente TFU, referindu-se la acestea ca prezentând un pericol global și ca fiind a doua, cea mai mare economie ilegală. Dl Baskår a reiterat angajamentul Norvegiei de a oferi suport financiar și instituțional forțelor de ordine și sistemului judiciar, precum și de a consolida principiile unui stat de drept în Rep. Moldova astfel ca “grupurile criminale să nu poată cumpăra protecția sau eschiva de la urmărirea penală”. **Ambasadorul SUA în Rep. Moldova, dl James D. PETTIT** a subliniat caracterul prioritar al combaterii TFU și a accentuat angajamentul Guvernului Statelor Unite de a susține Rep. Moldova și alte state din Europa de Est în eforturile acestora de a lupta împotriva TFU. Excelența sa a evidențiat importanța unei anchete eficiente în cazul crimelor TFU. În final, acesta și-a exprimat sincera speranță că ideile generate în cadrul Conferinței vor avea consecințe practice pentru regiune.

SESIUNEA DE DESCHIDERE

Pe parcursul primei sesiuni au fost discutate abordări curente ce țin de prevenirea și combaterea fenomenului TFU, provocările cu care se confruntă factorii de decizie la nivel regional, precum și rolul Grupului de Experți pentru lupta împotriva Traficului de Ființe Umane (GRETA) și al Oficiului Coordonatorului Anti-trafic al UE. Mai mult decât atât, au fost discutate tendințele regionale în evoluția fenomenului TFU din perspectiva Oficiului Regional OIM din Viena. Prezentările au fost livrate prin prisma relevanței acestora pentru Regiunea Europei de Est.

O privire de ansamblu a **experienței GRETA** în ceea ce privește implementarea Convenției de către statele-Părți a fost oferită de dna Gulnara SHAHINIAN. Reprezentanta GRETA a evidențiat aspecte din Convenție ce țin de drepturile omului, care contrastau la acel moment cu abordarea uzuală din legea penală cu privire la combaterea TFU. Cooperarea dintre diverse organe statale și nestatale stă la baza întregului sistem de protecție al Convenției. GRETA, în calitatea sa de organ de supraveghere a fost instituită să controleze îndeplinirea obligațiilor asumate de către Părți în temeiul Convenției. Importanța Mecanismelor Naționale de Referire care nu poate fi subestimată și sistemul de asistență și protecție a drepturilor persoanelor traficate instituit în Moldova au fost descrise de GRETA ca constituind o buna practică în regiune. Cu toate acestea, experții GRETA consideră că în general cele mai neglijate aspecte ale Convenției rămân a fi normele fundamentale care stau la baza spiritului influențat de drepturile omului al acesteia. Fără a aduce atingere decadelor de eforturi depuse sub auspiciile Convenției, complexitatea fenomenului TFU și caracterul multilateral continuă să demonstreze că mult mai multe provocări urmează a fi depășite, printre acestea: accesul la justiție și restabilirea demnității; irelevanța consimțământului victimei; identificarea victimelor TFU; eficiența organelor multidisciplinare care să asigure identificarea; identificarea copiilor și a altor grupuri vulnerabile tinde a fi o problema stringentă; neaplicarea pedepsei victimelor; impunitate sau pedepse disproportionat de mici; eficiența protecției împotriva răzbunării sau intimidării potențiale; confiscarea activelor dobândite prin metode criminale și compensarea victimelor. Un alt aspect care merita o atenție specială este analiza datelor, întrucât doar opt țări dispun de mecanisme cuprinzătoare de colectare a datelor.

În mod similar, reprezentanta **Coordonatorului Anti-trafic al UE** – dna Zoi SAKELLIADOU a menționat legislația și politicile anti-trafic ale UE ca fiind o prioritate majoră a politicii externe a UE, având un rol special în cadrul Parteneriatului Estic. TFU este privit ca un pericol transnațional, deoarece peste 30 de mii de victime au fost identificate în UE doar în perioada anilor 2010-2012. Traficul de ființe umane este abordat mai degrabă ca o încălcare a drepturilor omului, care de asemenea stă la baza tranziției de la abordarea obișnuită din perspectiva legii penale. Toate persoanele aflate în jurisdicția UE beneficiază de protecție anti-trafic în primul rând în temeiul Cartei UE, prin urmare, victimele și potențialele victime sunt mai cu seama privite ca deținători de drepturi, întrucât *Directiva UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia* prevede asigurarea necondiționată a suportului pentru victime. Protecția permisă în cadrul legal și politic trebuie să fie acordată în dependență de gen, cu o sensibilitate specifică în cazul copiilor și să aibă o abordare multidisciplinară. *Strategia UE privind eradicarea Traficului de Ființe Umane* se bazează pe cinci priorități, pe care trebuie să se axeze Statele Membre ale UE la abordarea problemei TFU: identificarea, protejarea și asistarea victimelor traficului; intensificarea prevenirii TFU; urmărirea penală sporită a traficantilor; coordonare și cooperare intensă

între actorii-cheie și coerența politicilor; și în final – cunoașterea profundă și reacție eficace la îngrijorările emergente. TFU trebuie să fie abordat într-o manieră multidisciplinară, întrucât cauzele primare, și anume cererea pentru diferite forme de exploatare, trebuie să fie eradicată. UE dispune de un cadru special de parteneriat, care asigură finanțarea și funcționarea a peste 100 de ONG-uri, inclusiv din statele care nu sunt membre ale UE.

Reprezentanta Regională a OIM – dna Denise LASSAR a subliniat tendințele regionale curente în traficul de finite umane, printre care: cererea pentru forța de muncă și bunuri ieftine și sporirea generală a traficului în alte scopuri decât exploatarea sexuală; există o creștere stabilă a traficului de copii și bărbați. Modul de operare a traficanților devine din ce în ce mai subtil în privința mijloacelor de control a victimelor, totodată traficul intern (domestic) este în ascensiune. Moldova și România au fost identificate printre principalele țări de origine, pe când Rusia continuă să fie principala țară de destinație. Printre principalele provocări cu care se confruntă actorii implicați în lupta împotriva TFU au fost identificate: date limitate de cercetare, fluxuri mixte de imigranți, nivelul insuficient de identificare a victimelor, frica de a colabora cu autoritățile, barierele culturale, cultura legală limitată; insuficiența cadrelor naționale de parteneriat; lipsa capacităților în instituțiile de drept penal. În cadrul celor 36 de proiecte, Oficiul Regional OIM din Viena sunt incluse următoarele activități: analiza datelor, elaborează și implementează strategii educaționale, de comunicare și informaționale; încurajează consumatorii să procure produse și servicii într-un mod responsabil; suportă angajatorii din sectoarele public și privat întru menținerea standardelor de muncă ce promovează demnitatea muncitorilor migranți; întărește capacitatea organelor justiției penale să răspundă adecvat deficiențelor provocate de TFU; oferă asistență victimelor și potențialelor victime ale TFU, ș.a. Reprezentantul OIM le-a recomandat părților implicate să manifeste o abordare mai pro-activă față de bărbații-victime ale traficului, care deseori sunt percepuți ca fiind imigranți ilegali; întrucât este necesară implicarea unui cerc mai larg de practicieni (spre exemplu practicieni sociali, medicali). Trebuie să fie create servicii speciale pentru grupurile vulnerabile, dat fiind faptul că cererea pentru forța de muncă ieftină trebuie să fie abordată în primul rând.

SESIUNEA 1

Prima sesiune din cadrul conferinței s-a axat pe coordonarea activității în comun care reprezintă una din precondițiile de bază pentru lupta eficientă împotriva TFU. Au fost analizate modelele și metodele de coordonare existente precum și neajunsurile acestora.

Prezentarea de bază în cadrul sesiunii 1, livrată de dna Tatiana FOMINA, s-a axat pe principalele documente internaționale și aspecte teoretice cu privire la necesitatea cooperării în vederea combaterii TFU, precum și pe aspecte teoretice privind coordonarea eforturilor anti-traffic ale părților implicate statale și nestatale. Au fost accentuate aspectele curente ale mecanismelor naționale de coordonare, precum lipsa conceptualizării, asociată cu competențele reglementate ambiguu ale coordonatorilor naționali. Moderatoarea s-a referit la teoria modernă de coordonare și aplicarea practică a acesteia în domeniul anti-traffic, precum și necesitatea de a dezvolta componente ale mecanismului de coordonare (precum stabilirea scopurilor comune, consolidarea capacităților, standardizarea activităților, etc.). Ulterior, **experiența Ucrainei** a fost prezentată de dna Elena FARYMETS, care a vorbit în numele Ministerului Politicii Sociale al Ucrainei. S-a făcut referire la principalele aspecte ale legislației internaționale și ucrainene cu privire la combaterea traficului. În plus, a fost prezentat modelul ucrainean

de coordonare și totodată cadrul normativ relevant. Mecanismul de coordonare a fost instituit în cadrul Ministerului Politicii Sociale, întrucât fiecare administrație locală dispune de un asistent social responsabil de depunerea solicitărilor pentru obținerea statutului de victimă a TFU la Ministerul Politicii Sociale. În toate regiunile Ucrainei au fost instituite consilii multidisciplinare locale de CT, care coordonează politica privind CT și activitățile la nivel local. Mecanismele create în cadrul Ministerului Politicii Sociale exercită coordonarea atât pe vertical (monitorizează performanța organelor subordonate direct) cât și pe orizontal (menține o comunicare constantă cu autoritățile centrale și locale relevante). Reprezentanta Ucrainei a etalat, de asemenea, riscurile și provocările aferente conflictului armat curent. **Experiența Moldovei**, expusă de dna Ecaterina BEREJAN, a fost relevată prin prezentarea evoluției istorice a mecanismului național de coordonare, începând cu primele inițiative strategice din 2001. În afara de aceasta, a fost oferită o privire de ansamblu a cadrului instituțional, legal și de reglementare național. În prezent, Rep. Moldova dispune de un mecanism de coordonare extins, care include diverse tipuri de organe de coordonare instituite la diferite niveluri ale administrației publice, precum și de standarde, proceduri /regulamente pentru activitățile comune ale actorilor statali și nestatali, aprobate de către Guvern. Funcționarea eficientă a mecanismului național de coordonare este susținut prin colectarea datelor și activitățile de raportare efectuate de către Secretariatul Permanent al Comitetului Național pentru Combaterea TFU cu implicarea diversilor actori anti-trafic, ca procuratura Generală, Centrul pentru Combaterea TFU din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și alte structuri de stat, precum și OIM și ONG-urile active în domeniul anti-trafic. Politica națională anti-trafic/planul național pentru prevenirea și combaterea TFU se elaborează periodic pe o perioadă de 2-3 ani prin mijloace democratice, luând în considerare propunerile tuturor părților interesate statale și nestatale. **Experiența Rep. Belarus**, după cum a fost prezentată de dl Andrei TARANDA, este marcată de un progres sporit în crearea mecanismului național care are menirea de a preveni TFU și de a oferi ajutor victimelor TFU. Belarus a devenit primul stat non-membru al Consiliului Europei care a ratificat Convenția, și alte documente internaționale fundamentale, astfel asumându-și angajamentul de a lupta prudent împotriva fenomenului TFU. Până în prezent au fost desfășurate patru programe de stat care implică lupta împotriva TFU, unde se observă vădit trecerea de la perspectiva legii penale la protecția victimelor. În 2015, la inițiativa Ministerului Afacerilor Interne a fost elaborat Regulamentul cu privire la identificarea victimelor TFU aprobat de Guvern. Acest document conține câteva chestionare menite să fie în beneficiul victimelor, datorită utilizării unor proceduri avansate și uniforme de identificare. În 2012, a fost aprobat formal un set de acte normative care reglementează oferirea asistenței juridice, sociale și medicale, inter alia pentru victimele TFU. În 2011, au fost instituite grupurile multidisciplinare la nivel local, pe când coordonarea națională se realizează în mod eficient de către Ministerul Afacerilor Interne. **Experiența Serbiei**, prezentată de dl Mitar ĐURAŠKOVIĆ, a fost explorată prin prisma structurilor instituționale specifice ale mecanismului național de referire sârb, care se planifică să fie reformat în viitorul apropiat, dat fiind faptul că există o nouă strategie națională cu privire la prevenirea și suprimarea traficului de persoane pentru perioada 2015-2022. În prezent Coordonatorul Național deține funcția de șef al subdiviziunii Directoratului Poliției de Frontieră în cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Noua strategie își propune crearea oficiului coordonatorului național ca o entitate aparte care urmează să coopereze cu ONG-urile și echipele multidisciplinare anti-trafic. După 2020, oficiul ar putea fi plasat în subordinea Ministerului Muncii al Serbiei.

SESIUNEA 2

În cadrul celei de-a doua sesiuni ale Conferinței, participanții au discutat evoluțiile curente cu privire la reacția eficientă a statului la crimele aferente TFU, în special prevenirea, identificarea, protecția și diverse tipuri de asistență oferite victimelor și potențialelor victime ale TFU în conformitate cu standardele internaționale și regionale comune.

În cadrul prezentării de bază, dna Maryna LEGENKA s-a referit la accesul la justiție ca fiind unul dintre aspectele principale pentru victimele TFU. Prevederile legale din Ucraina aferente căilor de atac pentru victimele TFU se regăsesc în prevederile legale generale penale, civile și de procedură, precum și în prevederile ce țin de prestarea gratuită a serviciilor juridice. Problemele aferente căilor de atac sunt: refuzul victimelor de a obține despăgubiri de la organele de aplicare a legii și judiciare din cauza nivelului înalt al corupției și nivelului scăzut al încrederii față de acestea. Mai mult decât atât, compensarea despăgubirilor morale tinde a fi scăzută, pe când deciziile instanței nu sunt executate în 70% din cazuri. Pe durata procesului trebuie să fie respectate prevederile de bază ce țin de confidențialitate și securitate, astfel ca victimelor să nu le fie frică să vorbească și să nu poată fi influențate de făptași. Consecințele conflictului din partea de est a Ucrainei asupra TFU au fost prezentate din nou ca reprezentând o problemă acută. **Experiența Moldovei**, prezentată de dl Eduard BULAT și dna Tatiana CATANA, s-a axat pe necesitatea de a schimba percepția oficialilor cu privire la victimele TFU, și anume reducerea practicilor de victimizare secundară, având în vedere lipsa generală de încredere în organele de drept. Deși legislația națională prevede în mod expres măsuri menite să garanteze dreptul la viața privată, securitatea și impunitatea victimelor TFU, multe probleme mai persistă, cum ar fi spre exemplu nerespectarea dreptului la un proces rapid și comunicarea proastă cu victimele, aceasta se datorează faptului că furnizarea serviciilor sociale încetează înainte ca procesul să sfârșească. În plus, victimele TFU se confruntă cu o varietate de probleme personale (spre exemplu, în familie și comunitățile lor), care împiedică participarea eficientă a acestora la procesul penal. Mai este loc pentru îmbunătățirea calității asistenței juridice garantate de stat, totodată politica generală cu privire la solicitările compensatorii trebuie să fie reformată. **Experiența Rep. Belarus**, prezentată de dl Vitalij LAEVSKIJ este marcată de evoluția cadrului legal național cu privire la protecția victimelor traficului de ființe umane. Lupta împotriva fenomenului traficului de ființe umane în Belarus a demarat la începutul anilor 2000, recunoscând astfel pericolele sociale și economice generate de astfel de crime. Republica Belarus a ratificat majoritatea tratatelor internaționale în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane; cu toate acestea, legislația națională rămâne ușor înclinată spre modelul dreptului penal, astfel protecția specifică acordată victimelor TFU mai este deocamdată supusă unor modificări esențiale. Actuala Lege cu privire la unele aspecte ale luptei împotriva traficului de ființe umane prevede că atât bărbați cât și femeile pot deveni victime ale traficului de ființe umane, traficul intern fiind de asemenea reglementat. Legislația Rep. Belarus aduce, de asemenea, o ușoară schimbare a percepției obișnuite a victimelor TFU prin respectarea voinței celor înșelați, care nu au suferit leziuni grave, ca urmare a exploatării lor. Despăgubirea este disponibilă în conformitate cu normele generale ale legii civile. Conform celor relatate de dl Taras BONDARINA, Ministerul de Interne al Ucrainei a fost supus unor modificări structurale serioase până în 2013, când a fost instituit un departament specializat în combaterea traficului de ființe umane, care asigură respectarea politicii de justiție penală în măsura în care aceasta se referă la infracțiunile aferente TFU. Eficiența departamentului a fost marcată de un număr tot mai mare de investigații aferente TFU.

Protecția victimelor TFU se asigură prin protejarea victimelor-martori și prioritizarea siguranței victimelor pe parcursul procedurilor de intervieware în cadrul procesului penal. În plus, cu suportul donatorilor internaționali, se implementează tehnologii noi menite să îmbunătățească protejarea vieții private și asigurarea securității victimelor în cadrul procedurilor penale. Pe de altă parte, legea procesuală le permite victimelor să obțină despăgubiri în cadrul procedurilor de urmărire penală, fără a le cere acestora deținerea statutului legal de victimă. **Experiența României**, prezentată de dl Dan CRISTEA este marcată de influența directă a acquis-ului comunitar și a politicilor UE de combatere a traficului de persoane. Victimele deseori nu sunt la curent cu cazurile de impunitate prevăzute în mod expres, astfel acestora le este frică să aducă la cunoștința organelor de drept infracțiunea ce ține de traficul de ființe umane din cauza riscului presupus de a fi urmărite penal pentru potențialele încălcări legate de corupție, sau altele, comise pe parcursul realizării infracțiunii aferente TFU. Cu toate acestea, legislația națională din România prevede în mod expres protecția specifică fizică, psihologică, ce ține de identitate, juridică și socială a victimelor TFU, totodată minorii și femeile beneficiază de o protecție specială. Mai mult decât atât, asistența juridică finanțată de stat este prevăzută în mod expres, ceea ce reprezintă o novație în comparație cu sistemele anterioare. Asistența juridică gratuită se oferă victimelor directe și indirecte ale traficului de ființe umane.

SESIUNEA 3

Directorul Fundației împotriva Traficului de Ființe Umane din Regatul Unit, dna Tatiana Jordan, în cadrul prezentării sale de bază a oferit o imagine de ansamblu a rolului ONG-urilor și starea relevantă a lucrurilor în Regatul Unit. Tradițional, ONG-urile au intervenit acolo unde guvernele nu au reușit să acționeze, aducând astfel o schimbare pentru grupurile de persoane dezavantajate (care, prin urmare, au condus la dezvoltarea unor mecanisme de referire, parteneriate între mai multe agenții), sensibilizând opinia publică, oferind asistență victimelor și efectuând lobby pentru a produce o schimbare. Acestea oferă asistență victimelor TFU atât în țările de origine cât și în cele de destinație. Cadrul de cooperare este prevăzut în mod expres în baza mai multor instrumente internaționale și regionale, printre care se numără Convenția, Protocolul de la Palermo, precum și documentele-cadru legale și de politici ale UE discutate anterior. De regulă, ONG-urile au o abordare mai specială a victimelor, și anume – asigură egalitate și nediscriminare, confidențialitate și siguranță, transparență și responsabilitate, evitarea stigmatizării și adoptarea unei abordări centrate pe victimă. **În Belarus**, conform celor relatate de dna Katsiaryna LIALEKA, istoria activității ONG-urilor începe în anul 2001, în momentul în care exista o insuficiență de mecanisme de cooperare cu statul și un sentiment de lipsă de încredere din partea utilizatorilor de servicii. Cu toate acestea, s-a subliniat faptul că cele mai multe dintre victimele TFU au beneficiat de asistență din partea ONG-urilor, iar în anul 2011, la inițiativa Crucii Roșii din Belarus au fost înființate primele echipe multidisciplinare, de atunci fiind semnate mai multe memorandumuri de cooperare. În Belarus rolul mecanismelor de cooperare include, printre altele, și acordarea suportului în campaniile de informare, de a oferi sprijin în activitatea comună de cercetare, de a susține ONG-urile în lucrul cu victimele și potențialele victime ale TFU. ONG-urile din Belarus sunt actualmente supuse unor modificări importante, iar colaborarea intra-sectorială a devenit mai intensă, există comunicare constantă și schimb de experiență și, cel mai important, standardele de calitate ale serviciilor oferite sunt în continuă creștere. În cele din urmă, ONG-urile percep statul ca fiind un actor important în cadrul mecanismelor de cooperare. **Centrul Internațional "La Strada", Moldova (ONG)**, reprezentată de dna Daniela MISAIL-NICHITIN,

percepe ONG-urile ca fiind principalii promotori ai schimbării, întrucât acestea, în plus la funcțiile menționate anterior, participă și la elaborarea documentelor de politici naționale (cum ar fi planurile de acțiuni naționale și strategiile cu privire la combaterea fenomenului TFU). Pe de altă parte, ONG-urile oferă servicii directe de calitate persoanelor traficate și grupurilor de risc și facilitează recuperarea acestora. Mai mult decât atât, acestea au un rol important în colectarea și prelucrarea datelor, elaborând ulterior raportul analitic în domeniul TFU. Rolul de câine de pază al ONG-urilor este consolidat prin faptul că La Strada efectuează evaluări independente în ceea ce privește punerea în aplicare a documentelor de politici și contribuie la mecanismele internaționale de monitorizare. S-au produs schimbări pozitive: Secretariatul Permanent (SP) are un rol activ în coordonarea tuturor activităților la nivel național asigurând un proces transparent, ONG-urile și furnizorii de servicii (instituțiile publice) sunt partenerii strategici ai Guvern în implementarea politicii anti-trafic, autoritățile au desfășurat numeroase activități de combatere a traficului care inițial erau implementate doar de către organizațiile societății civile. Cu toate acestea, au parvenit noi provocări. Spre exemplu, programele de asistență existente sunt lipsite de flexibilitate în raport cu noile grupuri-țintă, finanțarea ONG-urilor direct din bugetul de stat este problematică, întrucât în general lipsește un mecanism eficient de finanțare a ONG-urilor. Dna Ecaterina BEREJAN, care a vorbit în numele **Secretariatului Permanent** al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, după ce a prezentat o imagine de ansamblu a sistemelor generale de cooperare din Moldova, a reliefat implicarea ONG-urilor în activitățile anti-trafic, astfel 74 din totalul de 120 de activități prevăzute în planul național de acțiuni pentru perioada 2014-2016 urmează să fie puse în aplicare în colaborare cu ONG-urile și organizațiile internaționale. În plus, memorandumul de cooperare este actualmente supus unei proceduri de revizuire și se preconizează ca rolul ONG-urilor să fie extins. Reprezenta "**La Strada**" **Ucraina**, dna Ludmila KOVALCHUK, a considerat că rolul ONG-urilor include în sine activitatea de lobby, participarea la elaborarea strategiilor naționale, facilitarea creării instituțiilor naționale (ONG-urile dispun de memorie instituțională) concepute pentru a lupta împotriva TFU, realizarea de comun acord a planurilor naționale de acțiuni existente, totodată monitorizând instituțiile de stat și specialiștii de formare în domeniul TFU. Rolul actual al ONG-urilor din Ucraina este sprijinit de creșterea rolului agențiilor de stat, cele din urmă limitându-se la o simplă furnizare a serviciilor, iar interesul față de acestea înregistrează o scădere generală. Prin urmare, este necesar de a elabora noi modele de cooperare și parteneriat. Printre alte probleme cu care se confruntă, au fost menționate dominația experților străini care nu sunt suficient de sensibili față de țărâmul ucrainean, iar programele fie nu sunt adaptate la nevoile Ucrainei, fie cer doar rezultate pe termen scurt, ceea ce nu este întotdeauna real. **Experiența ONG-ului din Rep. Cehă**, prezentată de dna Markéta HRONKOVÁ este marcată de o combinație unică de servicii, promovare și sensibilizare, după cum reprezentanta ONG-ului ceh "La Strada" percepe acest fapt. Deși statul încă nu a semnat Convenția, există un nivel sporit de parteneriat între organele de stat și ONG-urile existente. ONG-ul "La Strada" ia parte la toate discuțiile cu privire la adoptarea proiectelor de lege, strategiilor și celor ce se refera la instituții. Cu toate acestea, există încă numeroase probleme, după cum acestea au fost identificate în cadrul Analizei participative a cooperării multidisciplinare în lupta împotriva TFU. Sistemul juridic național prevede modalități de realizare a drepturilor victimelor TFU, în pofida acestuia însă, întregul sistem continuă să fie complicat pentru victime. În unele cazuri, drepturile victimelor sunt realizate repetat de mai multe instituții, în alte cazuri, nu există modalități de realizare, întrucât, fără asistență juridică pare a fi practic imposibil pentru victime să-și evalueze drepturile și modalitățile de a solicita realizarea acestora. În pofida existenței unui anumit grad

de cooperare periodică între unii actori statali și nestatali, se atestă o insuficiență generală a fluxului de informații, ONG-urile nu sunt încă bine cunoscute, în aceste condiții se recomandă sensibilizarea opiniei publice și sporirea competenței și accesibilității asistenței juridice acordate de stat.

ÎNCHIDEREA CONFERINȚEI: CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Închiderea *Primei Sesiuni* s-a bazat pe cerința Convenției de a crea mecanisme de coordonare eficiente, care reprezintă una din cele mai importante premise pentru o luptă de calitate împotriva traficului de ființe umane, atât la nivel național cât și transnațional. În toate jurisdicțiile discutate, au fost instituite organisme de coordonare interdepartamentale, menite să faciliteze parteneriatul și cooperarea între stat, ONG-uri și organizațiile internaționale active în domeniul anti-trafic. Odată cu crearea acestora, principala tendință este elaborarea politicilor specializate (planurilor naționale de acțiuni, strategiilor, programelor) și procedurilor specializate / regulamentelor, care stabilesc obiective comune și prioritățile în domeniul combaterii TFU, precum și procedurile comune de operare standard, ținând cont de rolul actorilor anti-trafic nestatali. În fiecare jurisdicție au fost observate procese de descentralizare, care au condus la transferarea funcțiilor de Coordonator Național de la guvern la ministerele specializate. Numărul crescător al memorandumurilor de cooperare semnate între stat și părțile interesate nestatale a fost perceput ca o tendință pozitivă. Cu toate acestea, au fost identificate o serie de deficiențe în sistemele de coordonare existente. În primul rând, fluxurile de comunicare între diferite părți interesate, fiind recomandată aplicarea noilor mijloace de comunicare, inclusiv schimbul de informații în cazuri transnaționale. În al doilea rând, toți actorii din domeniul combaterii traficului de ființe umane trebuie să fie stimulați prin politici, astfel încât toți dintre ei să poată lupta împotriva traficului de ființe umane pe bază competitivă. În plus, potențialul celor din urmă trebuie să sporească, în special la nivel local, o atenție cuvenită trebuie să se acorde abordării multidisciplinare, spre exemplu crearea grupurilor specializate și facilitarea dezvoltării capacităților în cadrul acestora. Mai mult decât atât, elaborarea bugetelor comune trebuie să se efectueze în conformitate cu prioritățile stabilite în prealabil, astfel încât resursele disponibile care deja sunt limitate să fie cheltuite în cel mai eficient mod. Regiunile problematice care sunt cel mai puțin controlate de autoritățile jurisdicțiilor discutate trebuie să identifice soluții noi privind activitățile anti-trafic care urmează să fie adoptate, pe când procesele de identificare a victimelor necesită a fi perfecționate. Mai mult, discrepanțele din datele statistice cu privire la victimele traficului de ființe umane induc cu adevărat necesitatea de a stabili o abordare comună la colectarea și analiza informațiilor relevante și a datelor statistice. În linii generale - cadrul general de finanțare între donatori și alte părți interesate are într-adevăr un grad de complexitate care ar putea crea impedimente pentru anumite părți interesate de a solicita subvenții, care, la rândul lor ar putea duce la mai puține servicii furnizate persoanelor nevoiașe.

A *Doua Sesiune* s-a evidențiat prin prezentarea progreselor și deficiențelor în cadrele legislative în vigoare cu privire la drepturile și interesele victimei TFU și modul în care acestea sunt puse în aplicare. Deși tratatele internaționale și legile de bază ale celei mai mari părți a jurisdicției discutate oferă cu adevărat în mod formal un set de drepturi create în general și în special pentru a proteja victimele TFU, persistă încă multe neajunsuri atunci când vine vorba despre punerea în aplicare a acestora în practică. Astfel, există o problemă generală a lipsei de acces la justiție, care se datorează în mare parte nivelului scăzut de încredere în organele de drept, prin urmare, o reformă în acest sens, se recomandă să fie efectuată în

toate jurisdicțiile discutate. Victimele TFU de multe ori nu-și cunosc drepturile, totodată complexitatea procedurii și durata acestora le descurajează de a participa activ și consecvent. Compensația pentru daunele morale rămâne a fi problematică în majoritatea statelor la care s-a făcut referința, astfel sumele mici de despăgubiri oferite, povara dificultății de acumulare a probelor și raritatea punerii în aplicare a deciziilor, trebuie să genereze reforme în aceste privințe. În plus, se recomandă adoptarea unei abordări participativ-active în cadrul procedurilor penale unde aceasta lipsește deocamdată, în locul situației când victima are mai degrabă un rol pasiv. Se recomandă elaborarea unor reglementări specifice pentru grupurile de victime cele mai vulnerabile, cum ar fi minorii, în cazul acestora fiind necesară o abordare specială. Drepturile socio-economice ale victimelor TFU trebuie să fie puse în aplicare pe parcursul întregului procesului legal. Spre exemplu, stabilirea unor mecanisme compensatorii garantate de stat ar fi percepută ca o practică bună. Siguranța și confidențialitatea victimei trebuie să fie asigurate nu doar la nivel instituțional, dar și luând în calcul percepția procedurii de către victime, fapt pentru care este necesară o asistență fermă din partea serviciilor sociale. În linii mai generale, statele trebuie să contribuie în cea mai mare măsură la diminuarea cererii pentru produsele/serviciile rezultate din diferite tipuri de exploatare.

A Treia Sesiune a Conferinței a dezvăluit rolul fundamental al organizațiilor neguvernamentale în cadrul mecanismului de luptă împotriva TFU. Toți reprezentanții ONG-urilor care activează în jurisdicțiile discutate au recunoscut importanța cooperării între agențiile de stat și ONG-uri, organizațiile internaționale și alte structuri relevante, astfel elaborând strategii comune menite să combată TFU. Participanții au oferit o imagine de ansamblu a funcțiilor de bază ale ONG-urilor în societățile moderne în general, printre care: rolul de câine de pază, adică de protecție a cetățenilor împotriva abuzurilor din partea statului; a unui filtru împotriva politicilor de stat la etapa de proiect înainte ca să ajungă în viețile oamenilor; a unor instituții informale menite să pledeze pentru respectarea drepturilor persoanelor, de a iniția consolidarea capacităților și de a sensibiliza opinia publică cu privire la problemele de importanță socială etc. Și cu adevărat, ONG-urile acoperă o arie largă de activități, care ar trebui să fie, în mod normal, exercitate de către stat. Toate jurisdicțiile prezentate au ilustrat modele diferite de cooperare multispectrală și de finanțare, cu toate acestea eficiența mecanismelor de finanțare rămâne a fi principala provocare pentru acestea. În ultimii ani, au fost semnate mai multe acorduri de cooperare între ONG-uri și agențiile de stat, care au îmbunătățit calitatea serviciilor prestate de ambele părți. În același timp, este necesară promovarea cooperării în scopul eliminării dublării activităților, asigurând astfel o ameliorare a calității serviciilor specifice. În același timp, este necesar de a institui un mecanism clar, transparent și flexibil de finanțare a ONG-urilor în toate jurisdicțiile discutate. Având în vedere noile evoluții ale fenomenului traficului de ființe umane în regiune, rolurile ONG-urilor și ale organelor de stat competente care se află în schimbare trebuie să fie coordonate. Pe de altă parte, este necesar de a consolida principiul bunei guvernări și punerea în aplicare a politicilor de combatere a traficului de persoane la nivel local prin intermediul unor parteneriate strânse. În cele din urmă, trebuie să fie asigurată autonomia financiară a ONG-urilor concomitent cu aprofundarea cooperării cu organele de stat.

Dialogul fructuos dintre reprezentanții societății civile, agențiile guvernamentale și organizațiile internaționale a avut drept scop abordarea problemelor actuale în ceea ce privește interacțiunea dintre

diferiți actori implicați în activitățile de prevenire, protecție și urmărire penală în beneficiul victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane. Guvernele par a fi cu adevărat preocupate de poziția lor actuală în cadrul parteneriatului cu alți actori, precum și de eforturile depuse în vederea combaterii cauzelor primare ale acestui fenomen distructiv. Societatea civilă a ținut să scoată în evidență aspectele practice aferente protecției persoanelor traficate, totuși acestea au dat dovadă de înțelegere în raport cu unele dificultăți cu care guvernele luptă la moment. Dat fiind caracterul complex și multispectral al fenomenului TFU, Conferința s-a dovedit a fi un for de amploare pentru discuții ce vizează tendințele actuale din perspective juridice și politice.